

MESTSKÝ ÚRAD V GALANTE

Pre rokovanie
Mestského zastupiteľstva v Galante
dňa 29. júna 2023

K bodu č. 7: Návrh na udelenie ocenenia „Čestné občianstvo mesta Galanta“

Návrh predkladá:

Mgr. Peter Kolek v. r.
primátor mesta

Materiál obsahuje:

- A/ Návrh uznesenia
- B/ Návrh na udelenie ocenenia
- C/ Stanovisko Komisie kultúry a medzimestských vzťahov MsZ v Galante

Návrh spracovala:

Mgr. Lívia Gešková v. r.
vedúca Oddelenia spoločenských služieb

V Galante dňa 07. júna 2023

Návrh uznesenia

Mestské zastupiteľstvo v Galante podľa § 11 ods. 4 písm. o) zákona č. 369/1990
Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

u d e l' u j e

II. Antalovi Esterházymu de Galantha

„Čestné občianstvo mesta Galanta“

za významnú podporu a rozvoj kultúrneho dedičstva mesta Galanta
na medzinárodnej úrovni,

a

ž i a d a

prednostu úradu o zabezpečenie slávnostného udelenia ocenenia.

Termín: 31. august 2023

Návrh na udelenie ocenenia „Čestné občianstvo mesta Galanta“ pre knieža II. Antala Esterházyho de Galantha

Rod Esterházy a Galanta

Rod Esterházy patrí k prastarej Uhorskej šľachte, známej už z 12. storočia. Esterházyovci boli uhorský šľachtický rod, ktorý sa zaoberal chovom a obchodovaním s dobytkom, boli aj uhorskými palatínmi, maršalmi, chorvátskymi bánmi, kráľovskými radcami, politikmi, diplomatmi, jágerskými a ostrihomskými biskupmi.

Keď v roku 1527 si Benedikt de Esterháza vzal za manželku Helenu Bessenyeiovú z **Galanty**, vyženil si tým Galantské panstvo, a Galanta sa tak stala sídlom rodu Esterházy. Esterházyovci dlhé roky udávali smer a tempo rozvoju mestečka, ktorého názov neskôr priradili aj k menu svojho rodu.

Ich syn František Esterházy zdedil galantskú kúriu s pozemkami po svojej matke a po sobášii so Žofiou Illésházyovou de Illésháza sa usadil v galantskom renesančnom kaštieli, ktorý dal postaviť okolo roku 1600. František začal ako prvý používať predikát „**de Galantha**“. S manželkou mali spolu 13 detí, z ktorých najznámejší sú ich synovia Mikuláš, Daniel a Pavol. Všetci traja boli zakladateľmi nových rodových línií.

Mikuláš sa usadil v Rakúsku, kde založil tzv. fraknóovskú vetvu rodu. Stal sa palatínom, a jeho syn Pavol I. sa v roku 1687 stal prvým kniežaťom **rodu galantských Esterházyovcov**.

Daniel a Pavol boli staviteľmi jedného z najhodnotnejších stavieb nášho regiónu, dnešného **Neogotického kaštieľa v Galante**, ktorý dali postaviť v roku 1633 a ich brat Mikuláš túto nákladnú výstavbu tiež finančne podporoval. Po tom, čo sultánové vojská v roku 1663 obsadili blízke Nové Zámky, pravidelné spustošenia neminuli ani Galantu, preto hrad ešte viac posilnili a vybavili. Po vytlačení Turkov v 18. storočí hrad bol prestavaný na kaštieľ v barokovom slohu a to vďaka biskupovi Imre Esterházy. Baroková rezidencia zapadala do reťazca kaštieľov postavených maďarskými aristokratmi, ktoré sa nachádzali na severovýchod od vtedajšieho politického centra, Prešporku. Dnešnú podobu nadobudol v roku 1861 po radikálnej prestavbe grófom Jozefom Esterházym, ktorý sa inšpiroval romantickou anglickou gotikou. Gróf bol veľmi naklonený myšlienke, aby tradičným centrom roztrhnutej rodiny vyjadrujúci spolupatričnosť bola znovu Galanta, a aby bola postavená aj k tomu pripravená rezidencia. Pekné plány Jozefa Esterházyho prekazil macošských osud: jeho dcéry Mária a Gizella sa ešte ako deti stali obeťou nákazlivého ochorenia a syn Géza odišiel spomedzi živých ešte mladý, 36 ročný, bez potomka. Rodina Jozefa Esterházyho obývala kaštieľ ako posledná, a jej členovia sú pochovaní **v kaplnke na cintoríne v Galante**, ktorú dal takisto postaviť Jozef Esterházy. Smrťou grófa v roku 1879 kaštieľ prešiel na šárošskú vetvu. Po prvej svetovej vojne vtedajší vlastník, László Pál Esterházy predal kaštieľ Československému štátu, a tým sa pretrhol posledný vlások, ktorý spojoval Esterházyovcov ku Galante. Rodina si však vo svojom aristokratickom prímiení naďalej uchováva svoje tunajšie korene a príponu de Galantha.

Rod Esterházy naše mesto nepochybne výrazne ovplyvnil, a vďaka mu za hodnotné stavby, ktoré nielenže do dnešného dňa slúžia občanom Galanty, ale sú aj významnými kultúrnymi pamiatkami, ktoré lákajú turistov do nášho mesta.

V Renesančnom kaštieli, kde je aj obradná sála a reprezentačná miestnosť primátora, sa priestory suterénu využívajú na podujatia kultúrno-spoločenského charakteru a výstavné priestory návštevníkom ponúkajú obraz z našej histórie.

Neogotický kaštieľ, ktorého architektonický prvok, **neogotická veža sa stala základom pri vytváraní mestského erbu**, nás rovnako prenáša do histórie. Predstavuje často navštevované miesto nielen turistami, ale aj občanmi nášho mesta. V roku 2011 dostalo severné krídlo kaštieľa novú tvár a dnes slúži ako výstavný pavilón, návštevník má možnosť občerstviť sa v tematickej kaviarni s vinárňou, v ktorej sa zároveň môže dozvedieť viac o živote Esterházyovcov v severnej veži kaštieľa, kde sa na poschodí nachádza aj Pamätná izba Zoltána Kodálya a Pamätná izba Karola Duchoňa. Obnova južnej veže kaštieľa bola dokončená v roku 2021. V jej priestoroch bola zriadená expozícia „Galanta na špirále storočíami“, ktorá približuje kaštieľ návštevníkom z rôznych oblastí. Nádvorie kaštieľa zas slúži na organizovanie množstva spoločenských a kultúrnych podujatí.

Knieža II. Antal Esterházy de Galantha

Pri príležitosti 390. výročia postavenia neogotického kaštieľa sa mesto Galanta rozhodlo udeliť Čestné občianstvo kniežaťu II. Antalovi Esterházymu de Galantha, ktorý je potomkom nášho rodáka, palatína a zakladateľa Fraknóovskej vetvy Mikuláša Esterházyho a jeho syna I. kniežaťa Pavla Esterházyho.

Knieža II. Antal Esterházy de Galantha, ktorý je v poradí 13. kniežaťom z rodu Esterházy, sa narodil 27.12.1936 vo Viedni a vyrastal v Maďarsku. Vo svojich 8. rokoch stratil svojho otca. Od roku 1948 žil v Rakúsku. Po jezuitských kolégiách pokračoval vo svojom štúdiu na univerzite v Leuvene v Belgicku, kde v roku 1961 získal titul inžiniera ekonómie, neskôr ukončil postgraduálne štúdium vo Francúzsku. Pracoval v bankách, následne pre americkú medzinárodnú spoločnosť v oblasti marketingu a neskôr pre významnú európsku korporáciu vybudoval zaoceánsku sieť v Nemecku, Severnej Amerike, Východnej Ázii. V roku 1991 sa vrátil do Maďarska a po smrti strýka sa stal kniežaťom a hlavou kniežacej rodiny Esterházy. Dnes žije aj so svojou manželkou Svetlanou Esterházy v najväčšom barokovom kaštieli Maďarska v obci Fertőd. Nakoľko sa angažoval v mnohých kultúrnych a charitatívnych aktivitách v Maďarsku, za jeho významné služby spoločnosti prevzal ocenenie: prezident Stredoeurópskej asociácie klubu Pannonia a patrón Projektu obnovy kaštieľa Esterházy. Od pádu komunizmu vo východnej Európe je predsedom zahraničného výboru Maďarského inštitútu pre environmentálny hospodársky rozvoj vo východnej Európe. V roku 2015 mu prezident Maďarska udelil vyznamenanie „Rád maďarského rytierskeho kríža“ za jeho rôznorodú činnosť.

Primátor mesta Galanta sa rozhodol za významnú podporu a rozvoj kultúrneho dedičstva mesta Galanta na medzinárodnej úrovni navrhnúť Mestskému zastupiteľstvu v Galante udelenie ocenenia „Čestné občianstvo mesta Galanta“ pre knieža II. Antala Esterházyho de Galantha. Návrh predkladá v zmysle VZN mesta Galanta č. 68/2001 o verejných uznaniach v znení VZN č. 9/2016.

K návrhu na udelenie čestného občianstva sa zabezpečil dvojjazyčný (po slovensky a maďarsky) vlastnoručne podpísaný súhlas kniežaťa II. Antala Esterházyho de Galantha s udelením verejného ocenenia „Čestné občianstvo mesta Galanta“ a súhlas so spracúvaním osobných údajov za účelom administrácie tohto ocenenia, ktoré sa nachádzajú na Oddelení spoločenských služieb MsÚ Galanta.

Komisia kultúry a medzimestských vzťahov MsZ v Galante

S t a n o v i s k o k materiálu „Udelenie Čestného občianstva kniežaťu II. Antalovi Esterházymu de Galantha “

Komisia kultúry a medzimestských vzťahov MsZ v Galante na svojom zasadnutí dňa 12.06.2023 prerokovala materiál „Návrh na udelenie Čestného občianstva mesta Galanta“, ktorý berie na vedomie a

**odporúča udeliť
Čestné občianstvo mesta Galanta**

**II. Antalovi Esterházymu de Galantha
za významnú podporu a rozvoj kultúrneho dedičstva mesta Galanta na medzinárodnej
úrovni**

a pri tejto príležitosti navrhuje vedeniu MsKS v Galante zriadiť „Prezentáciu fotografií z návštev nášho regiónu osobnosťami rodu Esterházy“ v Severnom krídle Neogotického kaštieľa počas trvania Galantských trhov 2023.

**PhDr. Marta Vajdová, MBA v. r.
predsedníčka komisie**

V Galante dňa 12. 06. 2023

Vypracovala: Mgr. Veronika Čandal v.r.
zapisovateľka komisie